

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: Up-74/96

Datum: 14.1.1999

O D L O Č B A

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi S. S. iz C. na seji dne 14. januarja 1999

o d l o č i l o:

1. Sodba Vrhovnega sodišča VIII Ips 44/95 z dne 5.12.1995, odločba Višjega delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani št. Psp 80/94 z dne 6.10.1994 in odločba Sodišča združenega dela pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji št. Sp 138/93 z dne 19.11.1993 se razveljavijo.
2. S. S. je upravičen do akontacije vojaške pokojnine po Odloku o izplačevanju akontacij vojaških pokojnin (Uradni list RS, št. 4/92).
3. To odločbo izvrši Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Pritožnik navaja, da je pravico do vojaške pokojnine pridobil kot oseba, zaposlena v JLA, na podlagi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list SRS, št. 27/83 s kasnejšimi spremembami in dopolnitvami) in 177. člena Statuta Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 40/83 s kasnejšimi spremembami in dopolnitvami). Šlo naj bi za pridobljeno pravico, katere značilnosti tudi podrobneje pojasnjuje. Navaja tudi, da so z razpadom SFRJ obveznosti iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja vojaških zavarovancev do zavarovanih oseb postale predmet sukcesije držav. Po splošnih načelih mednarodnega prava o sukcesiji držav bi morale države naslednice SFRJ prevzeti obveznosti iz tega zavarovanja do zavarovanih oseb po kriteriju pripadnosti zavarovane osebe državi naslednici. Ta kriterij je lahko bodisi državljanstvo bodisi stalno prebivališče zavarovane osebe, če ta nima urejenega državljanstva. Prezem teh obveznosti naj bi bila Republika Slovenija uredila v 1., 4. in 18. členu Ustavnega zakona in se zavezala, da zagotovi varstvo pravic uživalcev vojaških pokojnin s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji v obsegu in pod pogoji, ki so jih do uveljavitve tega zakona določali predpisi SFRJ. Pristojnost Izvršnega sveta na podlagi 21. člena naj bi bila, da določi inštitucijo in zagotovi sredstva za izvrševanje obvez, ki jih je država prevzela, ne more pa določati pogojev in razlagati volje zakonodajalca, prav tako tudi ne s podzakonskimi predpisi derogirati zakonov in Ustave. Pritožnik navaja, da v postopku pred sodišči ni bilo sporno, da je kot zaposlena oseba obvezno vplačeval v pokojninski sklad in da je na podlagi tega pridobil pravico do pokojnine po zveznih predpisih. Ni bilo sporno, da na območju Republike Slovenije ni veljal drug zakon, s katerim bi se urejale pravice in način pridobivanja pokojnine bivših uslužbencev JLA. Sporno naj bi ostalo, ali lahko Izvršni svet izbere, komu in pod kakšnimi pogoji bo pokojnino izplačeval, ali pa je brez izjem dolžan enako obravnavati vse občane pod svojo jurisdikcijo. Stališče Vrhovnega sodišča v izpodbijani sodbi o tem, da Odlok Vlade ni derogiral Ustavnega zakona, naj bi bilo napačno, saj naj bi bilo v nasprotju z načelom pravne varnosti in enotnosti pravnega sistema Republike Slovenije, ki je nastal v kontinuiteti s pravnim sistemom bivše SFRJ. Posebni predpisi Republike Slovenije za področje zdravstvenega, socialnega in pokojninskega zavarovanja oseb, zaposlenih v JLA, niso obstajali. Zaradi pravne varnosti državljanov so se uporabljali predpisi, ki so veljali na dan osamosvojitve Slovenije, kot to določa Ustavni zakon v 1. in 4. členu. Že zaradi pravne varnosti naj ne bi bilo sprejemljivo stališče Vrhovnega sodišča, da pravice vojaškemu zavarovancem zagotavlja Republika Slovenija prostovoljno,

saj uporaba takšnega stališča Vrhovnega sodišča ustvarja pravno praznino v zaščiti pridobljenih pravic državljanov in promovira diskrecijsko pravico državnih organov, da (ne)delujejo v skladu z Ustavo, Ustavnim zakonom in predpisi, ki veljajo na območju Republike Slovenije. Kolikor se z Ustavnim zakonom zagotavlja kontinuiteta pravnega reda med bivšo zvezno državo in novonastalo državo, državni organ ne more in ne sme imeti diskrecijske pravice odločanja o uporabi takšnega predpisa. Sodišče naj bi bilo dolžno pritožnikovo pridobljeno pravico zaščititi in ugotoviti, da je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zavezan k izplačilu pokojnine. Sodišče pa je po navedbah pritožnika ukrepalo tako, da je odločalo na podlagi podzakonskega akta, ki uvaja diskriminacijski princip in derogira uporabo zakonov in ustavnih aktov, ki zagotavljajo pravno varnost in uživanje vseh pravic, ki jih je pridobil kot državljan bivše SFRJ s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji. S tem naj bi sodišče kršilo 153. člen Ustave v povezavi s 1. in 4. členom Ustavnega zakona. Izpodbijana sodba naj bi bila nezakonita tudi zato, ker je sodišče dovolilo, da se za izvrševanje pravic, pridobljenih na podlagi Ustave in zakonov, uporabijo pogoji iz Odloka Izvršnega sveta, ki je začel veljati po tem, ko je pridobil pravico do pokojnine. Šlo je za uporabo Odloka, s katerim naj bi bili suspendirani splošni pogoji izplačevanja pokojnin po veljavnem Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev in to z retroaktivnim učinkovanjem. Kadar gre za pridobljene pravice, po pritožnikovem mnenju na uresničevanje teh pravic ne morejo vplivati naknadno prepisani roki ali kakšne druge omejitve.

Samo od njega naj bi bila odvisna odločitev, kdaj bo pričel uživati pokojnino, zato naj bi vedno lahko podal zahtevek pristojnemu državnemu organu. Z upoštevanjem navedenih okoliščin kot odločilnih za sodbo o tem, ali mu pridobljena pravica sploh pripada, naj bi ga bilo sodišče diskriminiralo v primerjavi z vsemi osebami, ki jim je pristojni državni organ priznal pravico do pokojnine brez uvajanja dodatnih kriterijev in kategorizacij, ki jih niso predvideli veljavni zvezni predpisi SFRJ o pridobivanju pokojnine. Z odrekom pridobljene pravice do izplačila pokojnine naj bi sodišče v izpodbijani sodbi kršilo 18. člen Ustavnega zakona v povezavi s 14. členom Ustave in s prvim odstavkom 1. člena Protokola k 14. členu Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

2. Senat Ustavnega sodišča je s sklepom z dne 28.9.1998 ustavno pritožbo sprejel v obravnavo. Vrhovno sodišče na ustavno pritožbo ni odgovorilo.

B. - I.

3. Republika Slovenija se je z Ustavnim zakonom za izvedbo Temeljne ustavne listine (Uradni list RS, št. 1/91-I; v nadaljevanju: UZITUL) obvezala, da bo aktivnim vojaškim osebami in civilnim osebami v službi v JLA zagotavljala statusne, socialne in druge pravice, pridobljene do 25. junija 1991 po zveznih predpisih, če nadaljujejo delo kot pripadniki TO oziroma nadaljujejo službo v TO (14. člen UZITUL) ter da bo uživalcem vojaških pokojnin s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji zagotavljala varstvo pravic v obsegu in pod pogoji, ki so jih do 25. junija 1991 določali predpisi SFRJ (18. člen UZITUL). Na podlagi 21. člena istega akta je normativno izvedbo sprejete obveznosti Izvršni svet Republike Slovenije (v nadaljevanju:

Izvršni svet) uredil z odlokom. Najprej je bil to Odlok o izplačevanju vojaških pokojnin, objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije številka 21/91 z dne 31. oktobra 1991, nato pa Odlok o izplačevanju akontacij vojaških pokojnin, objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije številka 4/92 z dne 25. januarja 1992. Meddržavni sporazum o vojaških pokojninah je bil doslej sklenjen le z Republiko Hrvaško (o njegovi skladnosti z Ustavo je Ustavno sodišče odločilo v zadevi št. U-I-147/94, OdiUS IV, 118).

4. Odlok o izplačevanju akontacij vojaških pokojnin (v nadaljevanju: Odlok) je Ustavno sodišče doslej presojalo šestkrat:

a) V zadevi št. U-I-70/92 (OdiUS I, 77) je Ustavno sodišče odpravilo (izrecno izpodbijano) določbo, ki je kot pogoj za izplačevanje akontacije vojaške pokojnine določala stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Ocenilo je, da je v nasprotju z načelom enakosti pred zakonom (14. člen Ustave) norma, ki omejuje državljanu ustavno pravico do pokojnine glede na njegovo bivališče. V obrazložitvi je posebej navedeno: "Napadena določba je v nasprotju z ustavnimi določbami 14. člena v zvezi z določbami 32. člena (svoboda gibanja) posegla v pravico iz 50. člena Ustave (pravica do socialne varnosti)".

b) V zadevi št. U-I-137/92 (OdiUS II, 38) Ustavno sodišče ni sprejelo pobud za oceno ustavnosti in zakonitosti 2. člena Odloka. Ocenilo je, da ne krši ustavnega načela enakosti pred zakonom, saj ne dela razlik med osebami, ki so bile v enakem položaju, ampak samo natančneje določa, komu naj se izplačujejo akontacije vojaške pokojnine, pridobljene na podlagi predpisov o pokojninskem zavarovanju vojaških zavarovancev, na podlagi 18. člena UZITUL.

c) V zadevi št. U-I-89/93 (OdiUS III, 7), kjer se je postopek začel na predlog Sodišča združenega dela Republike Slovenije, je Ustavno sodišče ugotovilo, da Odlok ni v neskladju z Ustavo.

Ocenilo je, da Odlok ne ureja same pravice do pokojnine in pogojev za njeno pridobitev, temveč ureja le način določanja akontacij in njihovega izplačevanja upravičencem, ki so to postali po določbah zakona.

č) V zadevah št. U-I-63/92 (OdiUS I, 60) in št. U-I-2/93 (OdiUS II, 8) Ustavno sodišče ni sprejelo pobud za oceno ustavnosti in zakonitosti 3. člena Odloka, ki določa višino in valuto akontacij. Ocenilo je, da je v tem delu Odlok skladen z 18. členom UZITUL.

d) V zadevi št. U-I-195/95 z dne 24.6.1998 je Ustavno sodišče del določbe 3. člena Odloka, ki se glasi: "september 1991", odpravilo, kolikor se nanaša na akontacije pokojnin, ki se izplačujejo na podlagi predčasne pokojnine.

B. - II.

5. Določba 18. člena UZITUL zagotavlja varstvo pravic uživalcev vojaških pokojnin s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji v obsegu in pod pogoji, ki so jih določali predpisi SFRJ. Tako zakonodaja o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev kot zakonodaja, ki ureja obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: Zavod), ločita pojem zavarovanca in pojem uživalca pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Kdor je prenehal biti vojaški zavarovanec in je ob prenehanju izpolnjeval z zakonom predpisane pogoje, pridobi pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja - postane torej uživalec pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (14. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev, Uradni list SFRJ, št. 7/85, 74/87 in 20/89 - v nadaljevanju: ZPIZVZ). Smiselno enako določa npr. prvi odstavek 171. člena veljavnega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98 - v nadaljevanju: ZPIZ).

6. Določba 18. člena UZITUL, uveljavljena 25. junija 1991, je zagotovila varstvo pravic le uživalcem vojaških pokojnin, ne pa tudi vojaškim zavarovancem. Samo nekaterim vojaškim zavarovancem je UZITUL zagotovil varstvo statusnih, socialnih in drugih pravic, pridobljenih do 25.6.1991 po zveznih predpisih.

Po določbi 14. člena UZITUL so to tiste aktivne vojaške osebe, vojaki po pogodbi in civilne osebe v službi v JLA, ki nadaljujejo delo kot pripadniki TO, oziroma ki nadaljujejo službo v TO. Vendar bodo te osebe tudi sicer pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja lahko uveljavljale pri Zavodu kot njegovi zavarovanci (prvi odstavek 254. člena ZPIZ)

7. Odlok z dne 31.10.1991 je razširil pravico do akontacij vojaških pokojnin na osebe, ki so bile na dan 25.6.1991 še vojaški zavarovanci, pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pa so uveljavile najpozneje do 18.7.1991 (drugi odstavek I. točke). Odlok z dne 25.1.1992 pa je pravico do akontacij priznal še tistim vojaškim zavarovancem, ki so bili po 18.7.1991 na razpolago, v suspenzu, na dopustu ali v bolniškem staležu, so pa do 18.10.1991 vložili zahtevek in izpolnili pogoje za priznanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja vojaških zavarovancev (druga alineja prvega odstavka 2. člena), ter tistim, ki so pristopili k TO in so do 1.2.1992 izpolnili pogoje za pridobitev pravice do pokojnine po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev (tretja alineja prvega odstavka 2. člena).

8. Ob upoštevanju določbe prvega odstavka 3. člena Odloka je pojem "uveljavile pravico" iz prve alineje prvega odstavka 2. člena Odloka razumeti tako, da gre v teh primerih za tiste vojaške zavarovance, ki jim je bila do 18.7.1991 že izdana odločba o odmeri pravic. Odlok v tem delu tako pomika datum uveljavitve 18. člena UZITUL na 18.7.1991. Za nekatere pa ta datum pomakne na 18.10.1991 s tem, da zanje tudi ne zahteva izdane odločbe v tem roku, ampak le, da so vložili zahtevek in izpolnili pogoje za priznanje pravice do pokojnine po ZPIZVZ (torej ne glede na to, kdaj jim je bila izdana odločba o odmeri pravice oziroma ali jim je bila sploh izdana).

9. Ustavno sodišče je v zadevah št. U-I-137/92 in št. U-I-89/93 že odločilo, da taka ureditev ni v neskladju z Ustavo.

Presodilo je, da niti 18. člen UZITUL niti Odlok ne urejata pravic vojaških zavarovancev in tudi ne vprašanja njihovega upokojevanja. Vojaški zavarovanci niso bili zavarovanci obveznega zavarovanja v Republiki Sloveniji, pač pa zavarovanci posebne skupnosti vojaških zavarovancev. Začasno do ureditve sukcesije držav, naslednic bivše SFRJ, urejata v obliki akontacij le socialni položaj uživalcev vojaških pokojnin in vojaških zavarovancev do določenega roka. Pri tem je izhajalo iz temeljnega pravila pokojninskega zavarovanja, da pokojnino zagotavlja tisti sklad, v katerega so zavarovanci, delodajalci ali država plačevali prispevke za določene zavarovance. "Pravica do akontacije pokojnine" ni pravica iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ampak posebna, specifična pravica, ki temelji na prostovoljno prevzeti obveznosti države in ne na obveznosti nosilca zavarovanja. Od 18.7.1998 dalje ureja pravice bivših vojaških zavarovancev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja Zakon o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bivših vojaških zavarovancev (Uradni list RS, št. 49/98).

B. - III.

10. V sodnem postopku je bilo nedvomno ugotovljeno, da je pritožnik do 18.10.1991 vložil zahtevek za prenehanje aktivne vojaške službe zaradi uveljavitve pravice do pokojnine in da je do tega dne izpolnil tudi več kot 36 let delovne dobe in 47 let starosti, kar je v njegovem primeru zadostovalo za izpolnitev pogojev za pridobitev predčasne starostne pokojnine. Sporno pa je ostalo izpolnjevanje preostalega kumulativno zahtevanega pogoja po drugi alineji prvega odstavka 2. člena Odloka: določenega statusa po 18.7.1991. Po tej določbi se namreč za upravičence do akontacije vojaške pokojnine štejejo osebe, "ki so bile po 18.7.1991 na razpolago, v suspenzu, na dopustu ali v bolniškem staležu in so do 18.10.1991 vložile zahtevek in izpolnile pogoje za priznanje pravice do pokojnine oziroma do druge dajatve po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev".

11. Ustavno sodišče je že v odločbi št. U-I-89/93 sprejelo stališče, da 2. člen Odloka predstavlja posebno ugodnost za določene vojaške osebe, ki so v svoji skupnosti vojaških zavarovancev uveljavile pravico do pokojnine po 25.6.1991 oziroma so bile na razpolago, v suspenzu, na dopustu ali v bolniškem staležu oziroma so prestopile k Teritorialni obrambi do določenega roka. V odločbi št. Up-89/94 z dne 12.3.1998 (OdlUS VII, 104) pa je med drugim presodilo, da je treba ugodnosti, ki jih daje Odlok, razlagati široko in v skladu z načelom enakosti pred zakonom (drugi odstavek 14. člena Ustave), tako da veljajo enako za vse posameznike, katerih dejanski in pravni položaj je enak oziroma primerljiv. To toliko bolj, ker gre v primeru pokojnine za zagotavljanje ene temeljnih ustavnih pravic - pravice do socialne varnosti iz 50. člena Ustave.

12. Vojaške osebe so se - pogojno rečeno - "lahko dale" v bolniški stalež ali v suspenz le tako, da so izposlovale bolniški list ali storile kaznivo dejanje oziroma disciplinsko kršitev, na katero je vezana odreditev suspenza. Na dopust ali na razpolago pa se niso mogle dati same - odločitev o tem je bila odvisna od odločitve nadrejenega starešine oziroma pristojnega vojaškega organa.

13. Zakon o službi v oboroženih silah (Uradni list SFRJ, št. 7/85 - v nadaljevanju: ZSOS) je v 293. členu določal: "Aktivna vojaška oseba se da na razpolago:

- če po odpravi organizacijske enote ali njenega formacijskega mesta ali zaradi drugih organizacijsko-formacijskih sprememb ne more biti postavljena na drugo formacijsko mesto; - če se oceni, da je omejeno sposobna za službo v enoti ali za dolžnost, ki jo opravlja, in ne more biti postavljena na ustrezno dolžnost;

- če se oceni, da ni zadovoljila, in ne more biti postavljena na drugo dolžnost.

Aktivna vojaška oseba, ki je na razpolago, ima za ta čas pravice svojega čina oziroma razreda in napreduje pod pogoji, predpisanimi v tem zakonu, mora pa opravljati delo, ki ji ga določi nadrejeni starešina."

14. Odlok ni mogel uvajati drugih stanj vojaških oseb, kot jih je določal ZSOS. Na razpolago po Odloku so lahko bili zato le tisti, ki jim je bil o tem izdan ustrezen akt.

Vendar pa je stališče sodišč, ki so (tudi glede na takratne razmere v vojski) dopuščala dokazovanje stanja razpolage tudi z drugimi dokazi, ne samo z listinami, skladno z 22. členom Ustave (o tem glej na primer odločbo in sklep Ustavnega sodišča št. U-I-20/92 z dne 12.11.1992, OdlUS I, 85. Na tak način je predvsem mogoče dokazati status razpolage po 293. členu ZSOS - "čakanje" na postavitve na drugo formacijsko mesto oziroma dolžnost. Kot je Ustavno sodišče ugotovilo že v zadevi št. Up-89/94, sodišča praviloma niso štela kot opravljanje aktivne vojaške službe, če je prizadeta oseba hodila v vojašnico v pravno relevantnem obdobju le še zaradi nalog v zvezi z razdolževanjem, zaradi urejanja zadev okrog upokojitve ali zaradi opravljanja dela, določenega s strani nadrejenega starešine (drugi odstavek 293. člena ZSOS).

15. Sodišča so sprejela stališče, da pritožnik po 18.7.1991 ni bil kontinuirano v predpisanem statusu že zgolj zato, ker se je proti koncu avgusta skupaj s svojo enoto umaknil v Obrenovac in mu je aktivna vojaška služba prenehala 31.12.1991 na podlagi odredbe komandanta V.P. Beograd z dne 30.10.1991 in odločbe o razrešitvi od aktivne vojaške službe V.P. Obrenovac z dne 24.12.1991. Ustavno sodišče je v zadevi št. Up-89/94 zavzelo stališče tudi o tem. Po tem stališču lastnost aktivne vojaške osebe za odločitev o statusu pritožnika po Odloku ni bistvena: pritožnik je bil aktivna vojaška oseba vse do upokojitve - in bi to bil tudi, če bi bil v tem času formalno na razpolago, na dopustu ali v bolniškem staležu. Po 399. členu ZSOS je aktivni vojaški osebi prenehala služba (in s tem status aktivne vojaške osebe) z razrešitvijo: v primeru upokojitve praviloma z iztekom leta, v katerem je izpolnil pogoje; na lastno željo in če je interes službe to dopuščal, pa lahko tudi prej. ZPIZVZ pa je v 13. in 14. členu določal, da so aktivne vojaške osebe vojaški zavarovanci, ki pridobijo pravice iz pokojninskega zavarovanja po ZPIZVZ, če so ob prenehanju vojaškega zavarovanja izpolnjevali pogoje za pridobitev pravic iz tega zavarovanja. To pomeni, da tisti, ki mu je na kakršenkoli način prenehala aktivna vojaška služba - in s tem vojaško pokojninsko zavarovanje - preden je izpolnil pogoje za uveljavljanje pravic po ZPIZVZ, teh pravic ne bi mogel več uveljavljati, ampak bi lahko uveljavljal le pravice po splošnih predpisih o pokojninskem zavarovanju (ob priznani pokojninski oziroma zavarovalni dobi v vojski seveda le tiste pravice, za katere bi izpolnjeval pogoje).

16. Dejansko stanje, kot je bilo ugotovljeno v sodnem postopku, pokaže, da je pritožnik vložil prošnjo za upokojitev že pred 18.7.1991 z namenom, da zapusti vojsko in ostane v Sloveniji.

Njegovo kasnejše ravnanje (ponavljanje zahtevkov za upokojitev) kaže na to, da je bil razlog, da je sledil svoji enoti, strah pred izgubo pravice do pokojnine. Taka njegova bojazen ni bila brez realne podlage. Po 400. členu ZSOS se je aktivni vojaški osebi v primeru samovoljne zapustitve službe le-ta štela do dneva, ko jo je zapustila. V primeru tistih, ki so se nameravali upokojiti, pa je taka možnost lahko pomenila nevarnost, da s tem še ne bi izpolnili pogojev za upokojitev po vojaških predpisih (ZPIZVZ). S prenehanjem službe bi namreč izgubili status aktivne vojaške osebe in s tem status vojaškega zavarovanca. Če do takrat (ugodnejših) pogojev za upokojitev ne bi izpolnili, bi se morali zaposliti drugje in bi se potem lahko upokojili po splošnih predpisih.

17. V skladu s stališčem Ustavnega sodišča v že navedeni zadevi št. Up-89/94 je treba enako kot tiste nekdanje pripadnike JLA, ki so bili na razpolago, v suspenzu, na dopustu ali v bolniškem staležu, obravnavati tudi tiste, ki "so se dali na razpolago" z vložitvijo zahteve za upokojitev. Iz podatkov v spisu Sodišča združenega dela pokojninskega in invalidskega zavarovanja št. Sp 138/93 izhaja, da je pritožnik zatrjeval, da je že v mesecu maju 1991 zaprosil za predčasno upokojitev. Da je pritožnik za upokojitev zaprosil že pred agresijo, sta izpovedali tudi dve v postopku pred prvostopnim sodiščem zaslišani priči. Ponovno prošnjo za upokojitev naj bi pritožnik napisal 5.8.1991 ter jo poslal na komando svoje vojne pošte, ki je bila tedaj v Mariboru. Tretjič naj bi takšen zahtevek predal

predpostavljeni komandi v Obrenovcu dne 4.9.1991. Sodišče druge stopnje je datum vložitve zahteve za upokojitev ocenjevalo le s stališča, ali je bila zahteva vložena pred 18.10.1998. Ocene vloženi zahtev za upokojitev z vidika ugotavljanja zahtevanega statusa pa ni opravilo. Ker si oseba z vložitvijo zahteve za upokojitev zagotavlja status in s tem posredno tudi socialno varnost, gre pri navedenem za pravno tako pomembno vprašanje, da opustitev obravnave, ovrednotenja in obrazloženega sprejema ali zavrnitve trditve in stališča pomeni kršitev pravice do enakega varstva pravic pred sodiščem. Tako je Ustavno sodišče že odločilo v zadevi št. Up-118/95 z dne 11.5.1998. Glede na navedeno je bila tudi z izpodbijano sodbo Vrhovnega sodišča, s katero je bilo ugotovljeno, da sta nižji sodišči pravilno ugotovili, da pritožnik ne izpolnjuje pogojev za priznanje akontacije pokojnine po Odloku, pritožniku kršena pravica do enakega varstva pravic po 22. členu Ustave (ki je izraz pravice do enakosti pred zakonom po 14. členu Ustave). Zato je Ustavno sodišče v izreku navedene posamične akte razveljavilo (1. točka izreka).

18. Ker je na podlagi te odločbe potrebno šteti, da je bil pritožnik od 19.7.1991 na razpolago, Ustavno sodišče ugotavlja, da so izpolnjeni vsi trije pogoji, predpisani v drugi alineji prvega odstavka 2. člena Odloka. Kot je razvidno iz obravnavanih sodb, pritožnik izpolnjuje vse druge pogoje, ki jih določa 2. člen Odloka. Sodišča so ugotovila, da je pritožnik pred 18. 10.1991 izpolnil pogoje za priznanje pravice do starostne pokojnine in da je pravočasno vložil zahtevek za upokojitev, kakor tudi, da ni sodeloval v agresiji na Slovenijo. Zato je Ustavno sodišče na podlagi prvega odstavka 60. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 - v nadaljevanju: ZUstS) samo odločilo o sporni pravici in v 2. točki izreka odločilo, da je pritožnik upravičen do akontacije vojaške pokojnine po Odloku. Prvi odstavek 60. člena ZUstS pooblašča Ustavno sodišče, da v primeru razveljavitve izpodbijanih aktov lahko tudi samo odloči o sporni pravici ali svoboščini, če je to nujno zaradi odprave posledic, ki so na podlagi odpravljenega posamičnega akta že nastale ali če to terja narava ustavne pravice oziroma svoboščine, in če je na podlagi podatkov v spisu možno odločiti. Z nepriznanjem akontacije vojaške pokojnine pritožniku več let ni bila zagotovljena socialna varnost, kar nedvomno opravičuje nujnost odločitve o sami pravici.

19. Odločitev v 3. točki izreka je Ustavno sodišče sprejelo na podlagi smiselne uporabe prvega in drugega odstavka 60. člena ZUstS. Podobno je Ustavno sodišče ravnalo tudi v zadevi št. Up- 241/96, OdlUS VII, 113. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije mora pritožniku S. S. odmeriti in izplačati akontacijo vojaške pokojnine po Odloku za ves čas, za katerega je po Odloku do nje upravičen.

C.

20. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 59. in 60. člena ZUstS v sestavi: predsednik Franc Testen ter sodnice in sodniki dr. Janez Čebulj, dr. Zvonko Fišer, dr. Miroslava Geč - Korošec, Lojze Janko, Milojka Modrijan, dr. Lojze Ude in dr. Dragica Wedam - Lukič. Odločbo je sprejelo s sedmimi glasovi proti enemu. Proti je glasoval sodnik Ude, ki je dal ločeno mnenje.

P r e d s e d n i k :
Franc Testen